

Ohjeellinen rakennustapaohje Kruununpuiston pientalotontteille

Asemakaavaa täydentävä ohje, joka koskee 10. kaupunginosan, Kruununpuisto, kortteleiden 901-927 AO/s-1 ja A/s-1 tontteja.

25.3.2024

Sisällys

Rakennustapaohjeen tarkoitus.....	3
Yleistä rakennus- ja korjaushankkeeseen ryhtymisestä.....	3
Luvan hakeminen	3
Yhteystiedot ja lähtötietojen hankinta	3
Kruununpuiston ominaispiirteiden huomioiminen	4
Ohjeet	5
Rakennusten korjaaminen	5
Julkisivut.....	5
Ikkunat ja ovet.....	6
Katot.....	6
Lämpöpumput ja aurinkokeräimet	7
Väritys	8
Laajennukset	9
Taloussrakennukset	10
t-3 rakennusalat	11
t/a ja t-4 rakennusalat	11
Autosuojat, katokset ja muut rakennelmat	12
Pihan rakenteet ja kasvillisuus.....	13
Kasvillisuus ja kasvilajit.....	13
Pihan päällysteet.....	14
Aidat	14
Hulevedet	15
Pohjavesi.....	15
Uudet asuinrakennukset	16
Vanhan asuinrakennuksen korvaaminen uudella	16
Rakennuksen sijainti.....	16
Rakennuksen muoto ja koko	16
Julkisivumateriaalit.....	17
Lämpöpumput ja aurinkokeräimet	17
Värit.....	18
Lähteet	19
Kirjallisuutta ja tietoa jälleenrakennuskauden rakentamisesta.....	19

Rakennustapaohjeen tarkoitus

Rakennustapaohjeen tarkoituksena on toimia apuna rakennus- ja korjaustoimenpiteiden suunnittelussa. Rakennustapaohje kertoo, täydentää ja tarkentaa asemakaavan merkintöjä ja määräyksiä.

Ohjeessa asemakaavan määräykset on korostettu lihavoinnilla ja kappaleen sisennyksellä. Määräyksiä on noudatettava.

Normaalilla kappaletekstillä esitetyt ohjeet on tarkoitettu avuksi asemakaavan määräysten tulkintaan ja noudattamiseen.

Yleistä rakennus- ja korjaushankkeeseen ryhtymisestä

Rakennus- ja korjaushankkeella tulee olla pätevä suunnittelija. Suunnittelijalla tulee olla perehtyneisyyttä jälleenrakennuskauden ominaispiirteistä, rakennusten korjaussuunnittelusta ja rakentamisen sovittamisesta arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.

Myös silloin, kun toimenpide ei vaadi luvan hakemista, on käytettävä pätevän suunnittelijan asiantuntemusta ja noudatettava asemakaavaa ja rakennustapaohjetta.

Luvan hakeminen

Luvan hakemisen tarve ja menettely tulee varmistaa rakennusvalvonnasta. Asemakaavan ja rakennustapaohjeen lisäksi noudatetaan voimassa olevaa rakennusjärjestystä ja muita säädöksiä.

Yhteystiedot ja lähtötietojen hankinta

Rakennusvalvonnan nettisivut: <https://www.hyvinkaa.fi/asuinymparisto-ja-rakentamisen/rakennusvalvonta1/>

Luvan tarve ja neuvonta: Lupapiste, <https://www.lupapiste.fi/login/fi>

Aiemmat rakennuspiirustukset: Lupapiste kauppa, <https://kauppa.lupapiste.fi/>

Suunnittelun lähtötiedot:

- asemakaavaotteet: kaavatilaukset@hyvinkaa.fi
- rakennuslupien karttapaketit karttatilaukset@hyvinkaa.fi

Kruununpuiston ominaispiirteiden huomioiminen

Kruununpuiston pientaloalue on arvotettu maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi Uudenmaan liiton selvityksessä 2012, Missä maat on mainiommat – Uudenmaan kulttuuriympäristöt. Selvitys luonnehtii aluetta näin:

”Kruununpuiston pientaloalue jälleenrakennuskaudelta. Kruununpuiston pientaloalue on entisiä Hyvinkäänkylän maita, jotka joutuivat isojaossa valtion omistukseen ns. kruunun liikamaana. Alue palstoitettiin II maailmansodan jälkeen, ja tontit luovutettiin pääasiallisesti siirtolaisille ja rintamamiehille. Katuverkostoltaan luonnonmuotoja noudatteleva alue rakennettiin hyvin yhtenäisesti jälleenrakennuskaudelle ominaisia tyyppiirustuksia käyttäen. Alue on säilyttänyt alkuperäisluonteensa, jota rehevät puutarhat täydentävät.”

Kruununpuiston alueen ominaispiirteitä ovat pitkät ja yhtenäiset, rytmikkäästi kadunvarteen sijoitettujen rakennusten ja pensasaitojen reunustamat katunäkymät, laajat vehreät pihat, suuret yksittäispuut sekä koriste- ja hyötypuutarhat.

Voimassa oleva asemakaava edellyttää alueen ympäristön säilyttämistä. Alueella on kielletty ennen 1960-lukua valmistuneiden asuinrakennusten purkaminen ja sellaiset korjaus- tai muutostyöt, jotka heikentävät rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä. Asemakaava edellyttää myös, että alueella olevaa kasvillisuutta on säilytettävä ja suojeltava siten, että pihojen vehreä puutarhamaisuus säilyy.

Kaikki rakentaminen alueella tulee tehdä niin, että alueen kulttuuriympäristön arvot säilyvät.

Ohjeet

Rakennusten korjaaminen

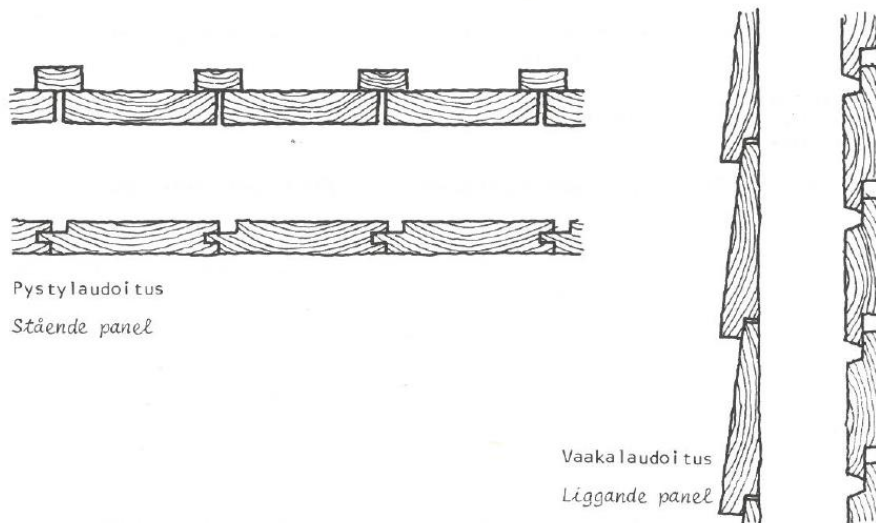
AO/s-1-tontit: Kulttuurihistoriallisesti arvokas erillispientalojen korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Maakunnallisesti arvokas jälleenrakennuskauden pientaloalue, jonka rakennusten ja piha-alueiden kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvan kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Alueella olevia ennen 1960-lukua valmistuneita asuinrakennuksia ei saa purkaa, eikä niissä saa tehdä korjaus- tai muutostöitä, jotka heikentävät rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä. Korjausrakentamisessa tulee säilyttää tai palauttaa rakennuksen alkuperäinen ilme, julkisivumateriaalit ja yksityiskohdat...

A/s-1-tontit: Kulttuurihistoriallisesti arvokas asuinrakennusten korttelialue, jolla ympäristö säilytetään. Maakunnallisesti arvokkaan pientaloalueen osa, jonka rakennusten ja piha-alueiden kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja kaupunkikuvan kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Alueella olevia ennen 1960-lukua valmistuneita asuinrakennuksia ei saa purkaa, eikä niissä saa tehdä korjaus- tai muutostöitä, jotka heikentävät rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä. Korjaus- ja muutostoimenpiteiden yhteydessä tulee pyrkiä säilyttämään tai palauttamaan rakennuksen alkuperäinen ilme, julkisivumateriaalit ja yksityiskohdat...

Julkisivut

Korjausrakentamisessa tulee pyrkiä säilyttämään vanhat materiaalit. Etenkin julkisivuissa tulee uusien materiaalien olla alkuperäisten mukaisia. Puu korvataan puulla, tiili tiilellä jne. Silloin, kun alkuperäistä vastaavaa materiaalia tai rakennusosaa ei ole saatavilla, tai siitä ei ole tietoa, korvaavien materiaalien tulee olla jälleenrakennuskaudelle tyyppillisiä.

Mikäli rakennuksen yksityiskohtia ja materiaaleja on muutettu alkuperäisestä rakennustyylistä poiketen, on muutokset palautettava korjausrakentamisen ja laajennusten yhteydessä.

Kuva: Esimerkkejä sopivista, jälleenrakennuskaudelle tyypillisistä vaaka- ja pysty laudoituksesta. Laudoitus tehdään yhtenäiseksi ja samansuuntaiseksi koko julkisivun alalla. (Cifuentes 1979, 25)

Julkisivulaudoituksen tyypillinen leveys on 10...15 cm.

Rappaus on luonnonvärinen ja karkeapintainen.

Ikkunat ja ovet

Ikkunat ja ovet tulee kunnostaa ja säilyttää mahdollisuuksien mukaan. Ikkunoita ja ovia uusittaessa ne korvataan alkuperäisen mallin mukaisilla. Ikkunoiden puitejakoa ei saa muuttaa.

Jos ulkoseiniin lisätään eristystä, tulee ikkunat siirtää uuden julkisivun tasolle.

Jälleenrakennuskauden rakennusten yksityiskohdat, kuten ikkunoiden kehyslistat ovat yksinkertaiset ja vaatimattomat. Koristeleikkaukset, ristikot ja leveät peitelistat eivät ole sopivia.

Katot

Katemateriaaleja ovat tyypillisesti konesaumattu pelti tai muu vastaava sileä peltityyppi, kolmiorimoitettu huopa ja tiili.

Kuva: Kruununpuistossa esiintyviä jälleenrakennuskaudelle tyypillisiä julkisivumateriaaleja.

Lämpöpumput ja aurinkokeräimet

Lämpöpumppujen ulkoyksikköjä ei saa sijoittaa kadunpuoleiselle julkisivulle. Kadulle näkyvät ulkoyksiköt tulee koteloida rakennuksen tyyliin sopivalla tavalla.

Aurinkopaneelit asennetaan katon lappeen suuntaisesti ja ensisijaisesti pihan puoleiselle lappeelle tai talousrakennuksen katolle.

Kruununpuistossa Kalevankadun länsipuoli on pohjavesialuetta. Pohjavesialueella on kielletty maalämpökaivojen rakentaminen.

Väritys

Aina rakennuksen alkuperäistä väriä ei ole tiedossa. Kuvamateriaalin ja historiatiedon ollessa puutteellista voidaan rakennukselle valita ympäristöön sopiva ja jälleenrakennuskaudelle tyyppinen väritys.

Hyvä perussääntö on valita lämpimään murrettu sävy. Rapattu julkisivu säilytetään alkuperäisen värisenä.

Listoituksiin valitaan murrettu valkoinen tai julkisivuväriä tummempi sävy. Pienemmissä yksityiskohdissa, kuten ikkunoiden puitteissa ja ulko-ovessa voi käyttää hillittyä tehosteväriä. Katon väriksi sopii ruskea, tiilenpunainen, harmaa ja vihreä.

Kruununpuistossa on maatalousseurojen keskusliiton asutusvaliokunnan tyyppitaloja. Valiokunnan Kotini kauniiksi maalaten -oppaassa vuodelta 1950 on julkisivujen värimalleja erilaisiin ympäristöihin. Opas on saatavilla kansallisarkiston Astia -verkkopalvelusta: <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5426610510&aineistoid=527085504>

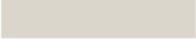

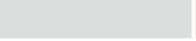
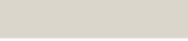
Kuva: Kaksi esimerkkiä Maatalousseurojen keskusliiton Kotini kauniiksi maalaten -oppaan värimalleista.

Helsingin kaupunki on tutkinut värikaavassaan rakennusten väritysten historiaa, ja sen tuloksena Tikkurilalla on Helsinki-värikartta, jonka 1940-luvun puutalo -värikartan sävyjä ja tyyppiväritysuunnitelmia voidaan käyttää Kruununpuistossakin. Kartta löytyy osoitteesta: <https://www.hel.fi/static/rakvv/varikaava/htm/20011.htm>

Tyypiväriyysuunnitelma

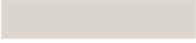
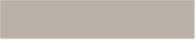

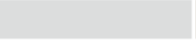
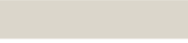
julkisivu listat ja pilasterit ikkunapuitteet ovet vesikourut ja pellit kattojuoksu

					
TVT H640 sininen	TVT H615 harm.valkoinen	TVT H601 harmaa	TVT H707 rusk.kuulto	TVT H769 alumiini	TVT H615 harm.valkoinen

H40P 02

Tyypiväriyysuunnitelma

julkisivu listat ja pilasterit ikkunapuitteet ovet vesikourut ja pellit kattojuoksu

					
TVT H730 vaal.sininen	TVT H615 harm.valkoinen	TVT H601 harmaa	TVT H707 rusk.kuulto	TVT H769 alumiini	TVT H615 harm.valkoinen

H40P 03

Tyypiväriyysuunnitelma

julkisivu listat ja pilasterit ikkunapuitteet ovet vesikourut ja pellit kattojuoksu

					
TVT H729 tiilenpunainen	TVT H615 harm.valkoinen	TVT H700 harm.ruskea	TVT H707 rusk.kuulto	TVT H770 tum.ruskea	TVT H640 sininen

Kuva: Esimerkkejä Helsingin väriskaavan puutalo 1940-luku tyypiväriyysuunnitelmista

Laajennukset

AO/s-1-tontit: Asuinrakennuksen laajennus voi ylittää rakennusalan rajan, ei kuitenkaan istutettavalle alueen osalle. Laajennuksen rakennusmassa tulee sijoittaa pääosin pihan puolelle. Laajennusosan tulee olla alkuperäiselle rakennukselle alisteinen, yksikerroksinen ja kattomuodoltaan harja- tai pulpettikattoinen. Laajennuksella tulee olla alkuperäisestä rakennuksesta erottuva hahmo. Laajennuksen kerrosala voi olla enintään 45 m².

A/s-1-tontit: Rakennusten laajennusosien tulee olla alisteisia suhteessa vanhaan rakennukseen ja niillä tulee olla oma, alkuperäisestä rakennuksesta erottuva rakennusmassa.

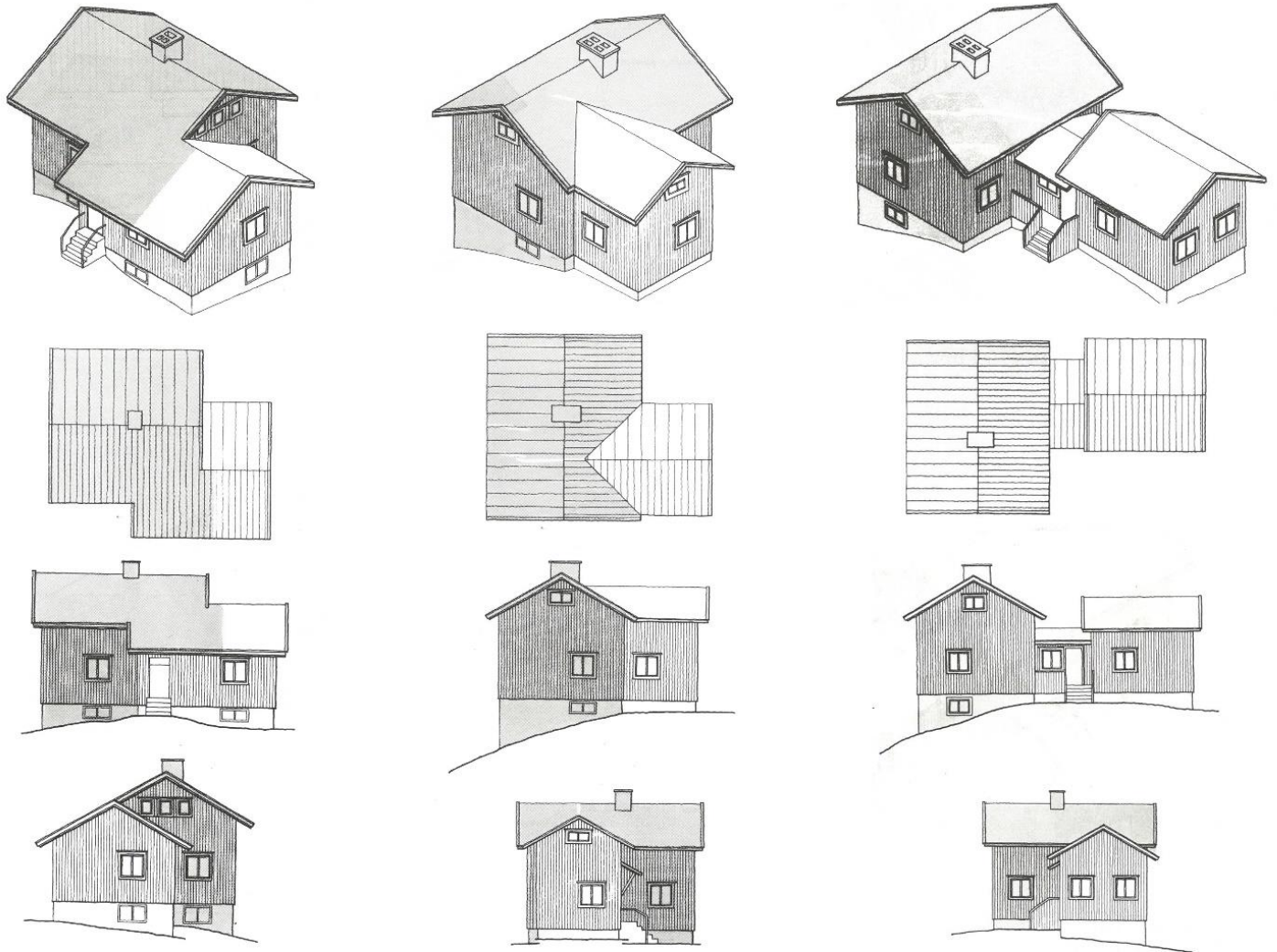
Asuinrakennusten suositeltavin laajennussuunta on rakennuksen sisällä, laajentamalla huoneita ullakoille ja kellariin. Uusien huonetilojen valon saanti hoituu luontevimmin talon päädyistä tai sivujen pienillä ikkunoilla. Tarvittaessa pihan puolelle voidaan sijoittaa lapeikkuna, mutta kattolyhtyjä ja muita ikkunaulokkaita ei pidä rakentaa.

Lisähuoneita ja aputiloja voidaan sijoittaa myös talousrakennukseen. Asuinhuoneita koskevat vaatimukset ja säädökset huomioiden.

Laajennuksen koko, muoto ja ulkoasu

Laajennuksen koko ja muoto suunnitellaan tontin olosuhteet ja kaavamääräykset ja -merkinnät huomioiden. Yleisesti ottaen laajennus sijoitetaan pääosin pihan puolelle rakennusta, jotta kadun puoleinen kaupunkikuva ei muutu olennaisesti.

Asuinrakennuksen laajennukselle tulee tavoitella omaa selkeää hahmoa ja muotoa, joka liittyy hyvin vanhaan rakennukseen. Laajennusta ei tarvitse naamioida saumattomaksi osaksi vanhaa rakennusta, mutta sen hahmon ja yksityiskohtien tulee olla sopuosinussa päärakennuksen alkuperäisen arkkitehtuurin ja ympäristön kanssa.

Kuva: Esimerkkejä rintamamiestalotyypisiin pientaloihin sopivista laajennuksista. (Cifuentes 1979, 50-51; 62-63; 69)

Taloussrakennukset

AO/s-1 -tontit: Ennen 1960-lukua rakennettujen taloussrakennusten purkamista ja alkuperäisten piirteiden muuttamista tulee välttää.

Alkuperäisen taloussrakennuksen säilyttäminen ja kunnostaminen on erittäin suositeltavaa. Toisinaan tarpeet muuttuvat ja taloussrakennuksen laajentaminen tai uuden taloussrakennuksen rakentaminen tulee ajankohtaiseksi.

Asemakaavassa määrätään jokaisen tontin talousrakennusten sijainti ja enimmäiskoko. Talousrakennuksen mahdolliseen kokoon vaikuttaa myös tontin kokonaisrakennusoikeudesta jäljellä oleva määrä.

Talousrakennusten rakentamisessa on huomioitava, että:

Uudisrakennusten tulee sopeutua alueen ominaispiirteisiin koon, korkeuden, julkisivujen mittasuhteiden, kattokaltevuuden ja -muodon sekä materiaalien, värityksen ja yksityiskohtien suhteen. Maaston voimakas muokkaus, pengerrokset, leikkaukset ja täytöt uudisrakentamisen yhteydessä on kielletty.

t-3 rakennusalat

Rakennusalalle saa sijoittaa kaksi yksikerroksista talousrakennusta. Kerrosalaltaan yli 30 m² kokoinen talousrakennus on sijoitettava rakennusalan takareunaan rakennuksen harja takarajan suuntaisesti.

Tätä pienempi talousrakennus voi tontin muiden toimintojen salliessa sijoittua vapaammin.

Talousrakennukseen voi sijoittaa yhden asunnon.

AO/s-1 -tontilla voi olla kaksi asuntoa. A/s-1 -tontilla asuntojen määrä on vapaa. Kun talousrakennukseen sijoitetaan asunto, tulee huomioida, että tontin asunnoilla on riittävästi varastotiloja.

Talousrakennuksen kerrosala voi olla enintään 65 m² ja talousrakennusten kerrosala yhteensä enintään 95 m². Enintään 30 m² talousrakennuksen rungon leveys saa olla enintään 5 metriä ja harjan korkeus enintään 4 metriä. Yli 30 m² rakennuksen rungon leveys saa olla enintään 6 metriä ja harjan korkeus enintään 5,5 metriä. Rakennuksessa tulee olla harjakatto. Enintään 4 metriä leveässä rakennuksessa voi olla pulpettikatto.

Harjakaton kaltevuus on noin 1:2. Pulpettikaton kaltevuus sovitetaan rakennuksen mittasuhteisiin.

Talousrakennus saa ylittää rakennusalan naapurin suostumuksella niin, että se on vähintään 2 metrin päässä tontin rajasta. Asunnon pääikkunoita sisältävät julkisivut tulee sijoittaa kuitenkin vähintään 5 metrin etäisyydelle tontin rajasta.

Rakennuksen mittasuhteiden, kattokaltevuuden, julkisivu- ja katemateriaalien, värityksen ja yksityiskohtien suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäristön jälleenrakennuskaudelle tyypillinen rakennustapa.

t/a ja t-4 rakennusalat

Osalla tonteista on niin paljon käyttämätöntä rakennusoikeutta, että asemakaava mahdollistaa toisen asuinrakennuksen rakentamisen. Näille tonteille on osoitettu rakennusala t/a merkinnällä. T/a rakennusalalle rakentaminen edellyttää, että tontilla on toinenkin asuinrakennus.

t/a Talousrakennuksen tai asuinrakennuksen rakennusala. Rakennusosalalle voi sijoittaa yksikerroksisen, kerrosalaltaan enintään 100 m² rakennuksen. Rakennuksen rungon leveys saa olla enintään 8 metriä ja harjan korkeus enintään 5,5 metriä. Rakennuksessa tulee olla harjakatto. Rakennuksen mittasuhteiden, kattokaltevuuden, julkisivu- ja katemateriaalien, värityksen ja yksityiskohtien suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäristön jälleenrakennuskaudelle tyypillinen rakennustapa. Rakennusosalalle sijoitettava asuinrakennus ei voi olla tontin ainoa asuinrakennus.

Osalla tonteista on lisäksi sallittu pienemmän talousrakennuksen rakentaminen t-4 rakennusosalalle.

t-4 Talousrakennuksen rakennusala. Rakennusosalalle voi sijoittaa yksikerroksisen, kerrosalaltaan enintään 40 m² rakennuksen. Rakennuksen rungon leveys saa olla enintään 5 metriä ja harjan korkeus enintään 4 metriä. Talousrakennus saa ylittää rakennusalan naapurin suostumuksella niin, että se on vähintään 2 metrin päässä tontin rajasta. Rakennuksen mittasuhteiden, kattokaltevuuden, julkisivu- ja katemateriaalien, värityksen ja yksityiskohtien suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäristön jälleenrakennuskaudelle tyypillinen rakennustapa.

Martinkadun varrella A/s-1 kortteleissa osalla tonteista on rakennusoikeus käytetty, tai vain vähän rakennusoikeutta jäljellä, jolloin autosuojalle on osoitettu at -rakennusala, johon voi rakentaa autokatoksen tai pienen talousrakennuksen asemakaavan muut määräykset huomioiden.

at Auton säilytyspaikan ja talousrakennuksen rakennusala.

Autosuojat, katokset ja muut rakennelmat

Autosuojat tulee sijoittaa talousrakennuksen yhteyteen. Jos tontin rakennusoikeus on käytetty ja tontilla on ennestään yksi talousrakennus, voidaan rakentaa erillinen pohjapinta-alaltaan enintään 20 m² kokoinen yhden auton autokatos.

Asemakaava ei määrää autopaikkojen lukumäärää. Rakennusjärjestyksen mukaan autopaikkoja tulee järjestää 1 autopaikka /asunto. Autopaikkoja on hyvä järjestää tontilla 2 autopaikkaa asuntoa kohden, jolloin myös vieraille on tilaa pysäköidä tontilla.

Tontille voi sijoittaa kaksi kevyttä enintään 10 m² kokoista rakennelmaa. Terrassit tulee sijoittaa pihan puolelle ja terrassin koko voi olla enintään 30 m².

Rakennelma on esimerkiksi kasvihuone, leikkimökki tai jätesuoja. Rakennelmat sijoitetaan rakennusosalalle, tai naapurin suostumuksella enintään 2 m etäisyydelle naapurin rajasta. Enintään 5 m² jätesuoja voi sijoittua ajoliittymän yhteyteen istutettavalle alueen osalle.

Pihan rakenteet ja kasvillisuus

Alueella olevaa kasvillisuutta on säilytettävä ja suojeltava siten että pihojen vehreä puutarhamaisuus säilyy. Rakentamattomat tontin osat on istutettava, lukuun ottamatta kulkuteitä ja autopaiikkoja.

Kasvillisuus ja kasvilajit

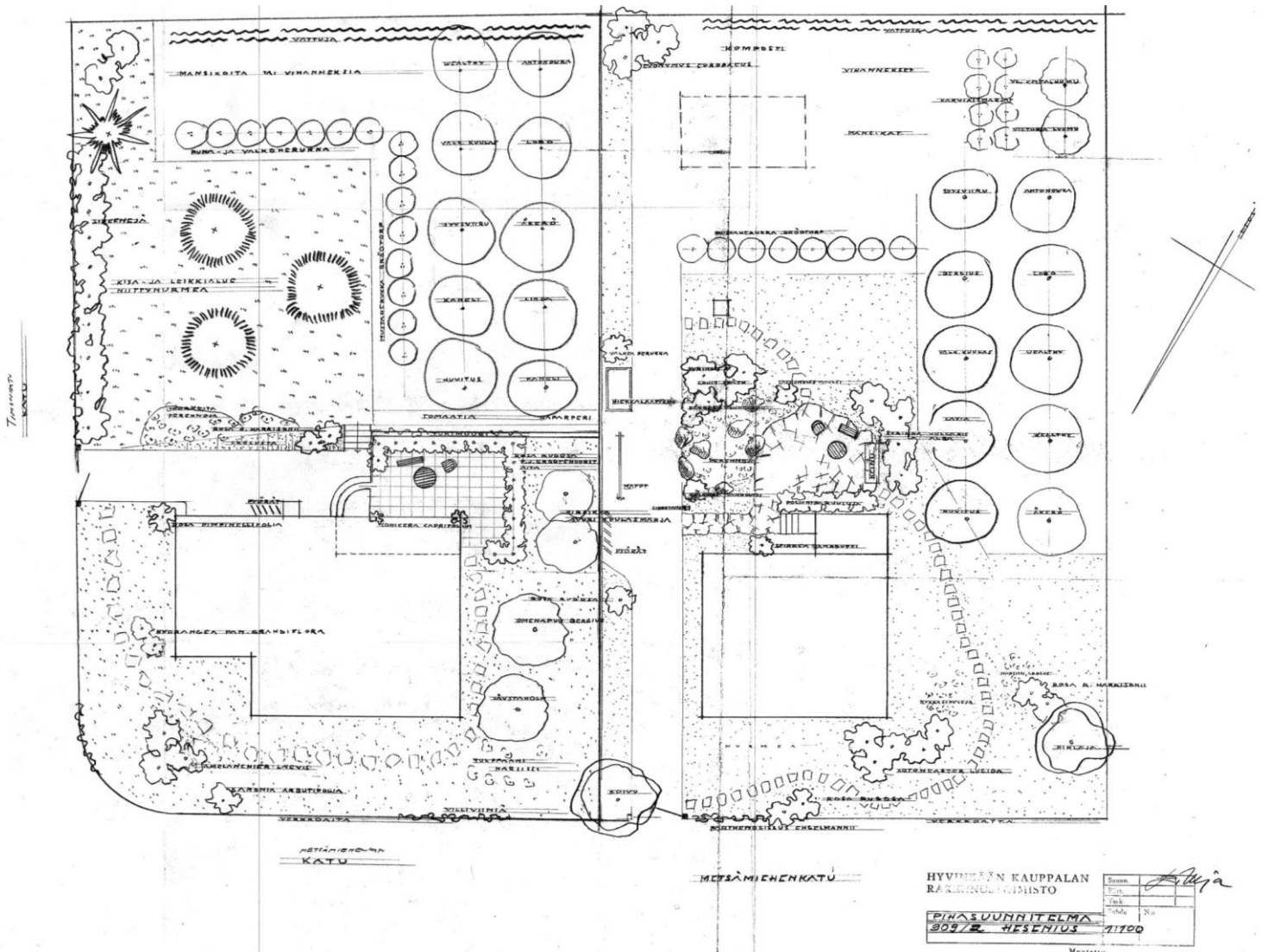
Uusittavat puut ja muut istutukset tulee toteuttaa alueen ominaispiirteisiin sopivilla kasvilajeilla. Puita tulee säilyttää tai istuttaa siten, että tontilla on yksi puu jokaista rakentamatonta 100 m² kohti.

Tontilla olevat yksittäispuut on säilytettävä ja poistuvien puiden tilalle pääsääntöisesti istutetaan uudet puut. Uusittavat puut ja muut istutukset toteutetaan alueen ominaispiirteisiin sopivilla kasvilajeilla. Alueella tulee suosia perinteisiä suomalaisia puutarhakasveja ja hyötykasveja. Taulukkoon on koottu alueen alkuperäisistä pihasuunnitelmista poimitut kasvilistat.

Puita	Pensaita	Köynnöksiä	Perennoja
Pihlajat	Ruusut	Tuoksuköynnös-	Syysleimu
Tuomi	Angervot (ei pihlaja-	kuusama	Sinirasti
Mänty	angervo)	Kärhöt	Isopäivänkakkara
Metsäkuusi	Jasmikkeet	Köynnösruusut	Idänunikko
Pihdat	Kanukat	Köynnöshortensia	Isokaunosilmä
Marjakuusi	Aroniat	Villiviini	Tiikerililja
	Ruusukvitteni		Jaloangervot
	Sirotuomipihlaja (ei		Kevätvuohenjuuri
	isotuomipihlaja)		
	Syshortensia		
	Japaninhappomarja		
	Kiiltotuhkapensas		
	Sorvarinpensas		
	Kultasade		

Jälleenrakennuskauden tyypillisellä pihalla korostuu hyötypuutarhan merkitys. Koristeistutukset keskittyvät oleskelualueiden ja sisäänkäyntien yhteyteen ja kadun puoleiselle pihalle. Suurilla pihilla on myös laajoja nurmialueita, joille on sijoitettu yksittäispuita.

Nykyisin hyötypuutarhat eivät ole yhtä tärkeitä, ja autojen säilytykseen tarvitaan enemmän tilaa. Myös tontin rakennusoikeuden hyödyntäminen laajennuksin ja talousrakennuksin vie tilaa tontilta. Siksi pihan toimintojen sijoitteluun ja kasvillisuuden suunnitteluun tulee panostaa riittävästi.

Kuva: Timonkadun ja Metsämiehenkadun varrella sijaitsevien tonttien alkuperäiset pihasuunnitelmat.

Pihan päällysteet

Piharakenteet, kuten kivimuurit, portit ja portin pylvää tulle mahdollisuuksien mukaan säilyttää. Pihan kulkuväylien materiaalina ei tule käyttää asfalttia ja laajoja laatoituksia.

Ajoteiden ja autopaikkojen pinnoitteena käytetään kivituhkaa tai muuta hiekka- tai sorapinnoitetta. Asfaltti ja laajat laatoitukset ja kiveykset eivät ole mahdollisia. Muut kuin paikoitukseen ja kulkuteinä käytettävät alueet on istutettava. Oleskelualueita ja kävelypolkuja voi päällystää betoni- ja luonnonkivillä tai laatoilla.

Aidat

Tontit tulee aidata kadulle päin pensasaidalla tai ruskean sävyisellä kevytrakenteisella ja pystyjakoisella puusäleaidalla. Pystysäleiden välinen etäisyys toisistaan tulee olla vähintään 50 mm. Pystysäleen enimmäisleveys saa olla

enintään 100 mm. Aidan korkeus saa olla enintään 1,2 metriä. Puuiden viereen tulee sijoittaa pensasistutuksia. Umpinaisia aitoja ei saa rakentaa. Tonttien väliset rajat aidataan samoin periaattein tai vapaasti kasvavilla aidanteilla.

Jos lasten tai lemmikkien turvallisuuden vuoksi tarvitaan tiheämpää verkkoaitaa, se sijoitetaan kadun puolelta näkymättömiin pensasaidan taakse.

Säilytetään olemassa olevat alkuperäiset pihan rakenteet, kuten kivimuurit, portaat ja portinpylväät.

Hulevedet

Alueella syntyvät hulevedet tulee ensisijaisesti imeyttää maahan tontilla. Mikäli imeyttäminen ei onnistu, tulee hulevesiä viivyttää tontilla ennen niiden johtamista hulevesiverkkoon.

Kruununpuistossa maaperä ja tonttien koko mahdollistaa hyvin hulevesien imeyttämisen. Keinoina hyviä ovat erityyppiset kasvipintaistat viivytyssäilyntä ja sadepuutarhat. Hulevettä voidaan johtaa myös pihan kastelussa käytettävään sadevesikaivoon.

Hyvinkään hulevesiohjelman yhteydessä on laadittu hulevesien hallintaohje pientalorakentajille: https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/asuminen-ja-ymparisto/hulevesiohjelma/afry_hyvinkaa_hulevesien_rakentamisohje_25_ok.pdf

Pohjavesi

Kalevankadun länsipuolinen osa Kruununpuistosta on Hyvinkään pohjavesialuetta, joka on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maakekosysteemi on suoraan riippuvainen.

Pohjavesialueella olevia kortteli- ja katualueita koskee kaavamääräys:

/pv: Tärkeä tai veden hankintaan soveltuva pohjavesialue. Alue on yhdyskuntien vedenhankinnalle tärkeää pohjavesialuetta. Alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojelemiseen. Alueella on kielletty sellainen kemikaalien ja jätteiden laitosmainen käsittely ja varastointi, joka saattaa vaikuttaa haitallisesti pohjaveden laatuun. Öljysäiliöt on sijoitettava suoja-altaaseen rakennusten sisätiloihin tai katoksen alle. Suoja-altaan tilavuuden tulee olla suurempi kuin varastoitavan öljyn enimmäismäärä. Rakentaminen, ojitukset ja maankaivu on tehtävä siten, ettei aiheudu pohjaveden laatumuutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen. Ennen rakennusluvan myöntämistä ja muihin toimenpiteisiin ryhtymistä, kuten kaivutöiden aloittamista, tulee selvittää kaava-alueen pohjavesiolosuhteet ja pohjaveden taso sekä ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin pohjaveden suojelemiseksi.

Hyvinkäällä pohjavesialueilla on kielletty energiakaivojen rakentaminen ympäristölautakunnan päätöksellä.

Uudet asuinrakennukset

Kruununpuistoon rakennettavat uudet asuinrakennukset tulee suunnitella alueen lähtökohdista ja kaavamääräyksistä johtuen yksilöllisesti.

Uudisrakennusten tulee sopeutua alueen ominaispiirteisiin koon, korkeuden, julkisivujen mittasuhteiden, kattokaltevuuden ja -muodon sekä materiaalien, värityksen ja yksityiskohtien suhteen. Maaston voimakas muokkaus, penger-rykset, leikkaukset ja täytöt uudisrakentamisen yhteydessä on kielletty.

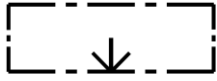

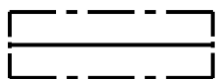

Vanhan asuinrakennuksen korvaaminen uudella

Uuden asuinrakennuksen rakentaminen vanhaa asuinrakennusta korvaamaan voi tulla eteen, jos olemassa oleva asuinrakennus on päässyt niin huonoon kuntoon, että sen korjaaminen ei ole mahdollista.

Ennen 1960-lukua valmistuneen asuinrakennuksen purkamiseen on haettava poikkeamispäätös, josta Hyvinkäällä päättää kaavoituspäällikkö. Tällöin rakennuksen omistajan tulee teettää rakennuksesta asiantuntijan laatima kattava kuntotutkimus, jossa tehdään tutkimusaukkoja ja sen pohjalta voidaan päätellä, onko rakennus korjattavissa. Korjaamistarpeen tulee olla uudisrakentamista vastaava, jotta poikkeamista voidaan harkita.

Rakennuksen sijainti

Rakennus sijoitetaan pääsääntöisesti kuten vanha rakennus, kaavamerkintöjen mukaan.

	Rakennusalan sivu, johon rakennus on rakennettava kiinni.
	Istutettava alueen osa.
	Rakennuksen harjansuuntaa osoittava viiva.
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

Rakennuksen muoto ja koko

AO/s-1 -tontit: Uuteen asuinrakennukseen voi käyttää enintään 75% tontin rakennusoikeudesta jos tontin pinta-ala on yli 700 m².

Rakennuksen kadun suuntaisen julkisivun pituus voi olla enintään 12 metriä ja rungon leveys enintään 9 metriä. Rakennuksen mittasuhteiden, kattokaltevuuden, julkisivu- ja katemateriaalien, värityksen ja yksityiskohtien suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäristön jälleenrakennuskaudelle tyypillinen puolitoistakerroksisten rakennusten rakennustapa. Julkisivumateriaalina on

käytettävä puuta. Sisäänkäyntejä ei saa sijoittaa kadun puoleiseen julkisivuun. Kadun varrelle sijoittuvan rakennuksen sokkelin ja räystään korkeudet tulee sovittaa naapurirakennusten vastaaviin korkeuksiin. (AO/s-1)

A/s-1-tontit: Uudisrakentamisessa rakennusten mittasuhteiden, kattokaltevuuden, julkisivu- ja katemateriaalien, värityksen ja yksityiskohtien suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäristön jälleenrakennuskaudelle tyypillinen rakennustapa.

Asuinrakennus sijoitetaan kadun varrelle, harjan suunta kaavamerkinnän mukaan. Rakennuksen sokkelin ja räystään korkeudet sovitetaan naapurirakennusten vastaaviin korkeuksiin. Jos naapurirakennukset poikkeavat jälleenrakennuskauden tyypillisestä rakennustavasta, korkeudet suunnitellaan tapauskohtaisesti ympäristöön sopiviksi.

Kattomuoto on harjakatto ja katon kaltevuus on noin 1:1,5. Räystäitä ei saa koteloida.

Pääsisäänkäynti rakennukseen sijoitetaan pihan puolelle. Sivuovi voi olla rakennuksen päädyssä.

Kadun puoleiselle seinälle sijoitetaan asuintilojen pääikkunat symmetrisesti. Ikkunoiden koko ja puitejako tulee olla ympäristöön sopiva. Aputilojen, saunan ja kylpyhuoneen pienemmät ikkunat sijoitetaan rakennuksen muille sivuille. Modernimmat ja suuremmat ikkuna-aukot voi sijoittaa pihan puoleiselle julkisivulle.

Maaston voimakas muokkaus, pengerrykset, leikkaukset ja täytöt uudisrakentamisen yhteydessä on kielletty. Kellarin rakentamista ei suositella uudisrakennukseen sen vaatimien kaivutöiden vuoksi, jolloin olemassa oleva kasvillisuus ja muut piharakenteet ovat vaarassa tuhoutua. Mikäli kellari rakennetaan, sen sovittaminen ympäristöön ja toteutus on suunniteltava erityisen huolellisesti, jotta rakennus ei nouse ympäristöä korkeammalle ja olemassa olevaa kasvillisuutta voidaan säilyttää.

Julkisivumateriaalit

Julkisivumateriaalina on käytettävä puuta, yhtenäisenä saman suuntaisena laudoituksena.

Jälleenrakennuskaudelle tyypilliset rakennusten yksityiskohdat, kuten ikkunoiden kehyslistat ovat yksinkertaiset ja vaatimattomat. Vaihtelevat laudoitukset ja värikkäät julkisivuissa, koristelistat ja ristikot eivät ole sopivia.

Kattomateriaali on konesaumattu peltikate tai vastaava sileä pelti.

Lämpöpumput ja aurinkokeräimet

Lämpöpumppujen ulkoyksikköjä ei saa sijoittaa kadunpuoleiselle julkisivulle. Kadulle näkyvät ulkoyksiköt tulee koteloida rakennuksen tyyliin sopivalla tavalla.

Aurinkopaneelit asennetaan katon lappeen suuntaisesti ja ensisijaisesti pihan puoleiselle lappeelle tai talousrakennuksen katolle.

Kruununpuistossa Kalevankadun länsipuoli on pohjavesialuetta. Pohjavesialueella on kielletty maalämpökaivojen rakentaminen.

Värit

Julkisivu on yksivärinen, ainoastaan mahdolliset ikkunoiden peitelistat, nurkkalistat, oviin ja ikkunapuitteisiin voidaan valita tehosteväri. Värimaailman tulee noudattaa jälleenrakennuskaudelle tyypillistä väritystä, ks. tämän ohjeen kohta korjaaminen, s. 11–12.

Kuva: Mittasuhteiltaan onnistunut, hyvin ympäristöön sovitettu, kuitenkin uudeksi tunnistettava rakennus Metsämiehenkadulla.

Lähteet

Mettälä, J. 2013. Rakennetun kulttuuriympäristön suojele ja täydennysrakentaminen. Kruununpuiston pientaloalueen ominaispiirteiden vaalimisen ja täydennysrakentamisen mahdollisuudet.

Cifuentes, H, 1979. Puutalon laajentaminen, ohjeita eräiden tyyppillisten puutalojen laajentamiseksi. Rakentajain kustannus Oy. Helsinki.

Imatran kaupunki, kaavoitus ja yleissuunnittelu 2008. Rintamamiestalojen korjaus- ja rakentamistapaohjeet nro 14/08.

Helsingin kaupunki, värikaava. 1940-luku puutalo. <https://www.hel.fi/static/rakvv/varikaava/htm/20011.htm>

Tikkurila. Helsinki-värit. https://helsinkivarit.tikkurila.fi/ammattilaiset/varit/perinnevarit/helsinki-varit/1940-luku_puutalo

Kansallisarkisto. Maatalousseurojen keskusliiton asutusvaliokunta: Kotini kauniiksi maatalon. Helsinki 1950. Saatavilla: <https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileid=5426610510&aineistoid=527085504>

Kirjallisuutta ja tietoa jälleenrakennuskauden rakentamisesta

Rinne, H. & Jouhkimo, L. Perinnemestarin rintamamiestalo. WSOY 2013.

Arkkitehtuurimuseon tietopaketti jälleenrakennuskaudesta: <https://www.mfa.fi/kokoelmat/tietopaketit/jalleenrakennuskausi/>